

บันทึกรายงานการเดินทางทัศนศึกษาประเทศศรีลังกา
วันที่ 8 -14 มิถุนายน พ.ศ. 2547

รศ.สนั่น เมืองวงษ์*

คณะผู้ร่วมเดินทาง คณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มศว ประสานมิตร

1. นางเซวาลี	จงประเสริฐ
2. น.ส.ชมพูนุท	นาศิริภักย์
3. น.ส.วงเดือน	นาราตัจจ์
4. น.ส.มาลินี	ประเสริฐธรรม
5. นางยุวดี	วงศ์สว่าง
6. น.ส.ชากริต	ชุ่มวัฒนะ
7. นางอัมพร	เอ็งสุโสภณ
8. นางสุชุมาลัย	สิทธิมงคล
9. นายสัญญา	ชีวะประเสริฐ
10. นายสนั่น	เมืองวงษ์**

วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2547

- 18.00 น. คณาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ มศว ประสานมิตร เดินทางไปพร้อมกันที่สนามบินดอนเมือง เพื่อเตรียมตัวทำเอกสารการเดินทางไปทัศนศึกษาที่ประเทศศรีลังกา
- 21.00 น. ออกเดินทางไปประเทศศรีลังกาโดยสายการบิน SRI LANKAN AIRLINE ใช้เวลาเดินทางประมาณ 3 ชั่วโมง 30 นาที
- 24.00 น. เดินทางถึงสนามบิน BANDANARAYAKE ชานเมือง COLOMBO ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะลังกาแล้วนั่งรถยนต์จากสนามบินเข้าที่พัก โรงแรม OCEANIC BEACH HOTEL

* อาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

** รองศาสตราจารย์สนั่น เมืองวงษ์ นำเสนอบทความด้านประวัติศาสตร์และ โบราณคดีเกี่ยวกับศรีลังกา
 ในรูปแบบบันทึกรายงานการเดินทาง

วันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. รับประทานอาหารเช้าแล้วออกเดินทางจากโรงแรม OCEANIC BEACH HOTEL เมือง COLOMBO ไปยังเมืองอนูราชปุระ (ANURADHAPURA) ซึ่งเป็นเมืองเก่าตั้งอยู่ทางภาคกลางตอนบนของศรีลังกาห่างจาก COLOMBO ไปประมาณ 180 กิโลเมตร คณะของพวกเราเดินทางโดยรถบัสโดยสารขนาดกลาง 30 ที่นั่ง ตลอดการเดินทางทัศนศึกษาในครั้งนี้

11.30 น. เดินทางถึงเมืองอนูราชปุระ ศึกษาโบราณสถานและโบราณวัตถุ ภายในตัวเมืองโบราณอนูราชปุระซึ่งกินอาณาบริเวณกว้างขวางนับพันไร่ เมืองอนูราชปุระมีประวัติความเป็นมายาวนานตามข้อความจากคัมภีร์มหาวงศ์ (MAHAVAMSA) ระบุว่าเมื่ออายุถึงประมาณ 2500 ปีมาแล้ว โดยเมืองอนูราชปุระมีกษัตริย์ปกครองมาตั้งแต่ต้นพุทธกาล กษัตริย์องค์แรก คือ พระเจ้าวิชัย (VIJAYA) ได้นำผู้คนมาจากอินเดียได้และตั้งบ้านเมืองขึ้นปกครอง ใน พ.ศ. 1 – 38 เมืองอนูราชปุระมีกษัตริย์ปกครองสืบทอดกันมาโดยลำดับ โดยบ้านเมืองดังกล่าวได้รับเอาพุทธศาสนามาเป็นศาสนาประจำอาณาจักรตั้งแต่ประมาณพุทธศตวรรษที่ 3 เป็นต้นไป กษัตริย์เมืองอนูราชปุระที่รับเอาพุทธศาสนาจากอินเดียมาไว้เป็นองค์แรกคือ พระเจ้าเทวานัมปิยะติสสะ (DEVANAMPIYA TISSA) ซึ่งทรงปกครองช่วง พ.ศ. 293 – 333 (ตรงกับรัชสมัยพระเจ้าอโศกมหาราชปกครองอินเดีย)

เมืองอนูราชปุระดำรงสถานะความเป็นบ้านเมืองศูนย์กลางการปกครองของพวกสิงหลซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของศรีลังกาอยู่เป็นเวลานานถึงประมาณ 1600 ปี ในขณะที่แผ่นดินศรีลังกาก็มีชาวทมิฬอยู่ร่วมบ้านเมืองมาตั้งแต่ยุคแรกๆ ในฐานะเป็นคู่แข่งชั้นช่วงชิงแผ่นดินกันมา พวกทมิฬอพยพมาจากอินเดียตอนใต้และมาตั้งถิ่นฐานอยู่ทางตอนเหนือของเกาะลังกา โดยมีประวัติศาสตร์ที่สะท้อนถึงเรื่องราวของความเจริญรุ่งเรืองและความเสื่อมโทรมปรากฏอยู่ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของศรีลังกา คือ คัมภีร์มหาวงศ์ ตลอดระยะเวลาประมาณ 1600 ปีที่เมืองอนูราชปุระเป็นเมืองหลวงนั้นก็มีกษัตริย์ปกครองเมืองนับได้ถึงประมาณ 130 องค์ กษัตริย์องค์สุดท้ายของเมืองอนูราชปุระ คือ พระเจ้ามหินทราที่ 5 (พ.ศ. 1525 – 1572) พระองค์ทำสงครามกับพวกทมิฬจากแคว้นโจฬะหรือ โจฬะมณฑลซึ่งอยู่ทางอินเดียใต้และได้บุกเข้ามาจัดปกครองทางตอนเหนือของลังกา ในการรบครั้งนั้นพระเจ้ามหินทราพ่ายแพ้ถูกพวกโจฬะยึดเมืองอนูราชปุระได้ การยึดครองของพวกโจฬะดังกล่าวทำให้พวกสิงหลต้องถอยร่นลงมาทางทิศใต้และได้ตั้งมั่นขึ้นอีกวาระหนึ่งที่เมืองโปโลนนารูวะ (POLONNARUWA) ซึ่งจะได้กล่าวถึงในตอนข้างหน้าต่อไป

นับตั้งแต่พระเจ้าเทวานัมปิยะติสสะแห่งเมืองอนูราชปุระได้ทรงรับพุทธศาสนาเข้ามาตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 3 กษัตริย์แห่งเมืองอนูราชปุระองค์ต่อๆ มาได้ทรงอุปถัมภ์พุทธ

ศาสนาโดยได้ทรงสร้างและบูรณะศิลปวัตถุและถาวรวัตถุในพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง
 ดังจะเห็นได้จากซากของโบราณสถานภายในเมืองอนูราชปุระที่พวกเราได้ไปศึกษาใน
 ครั้งนี้ล้วนมีขนาดใหญ่โตมโหฬารและมีจำนวนของวัตถุอารามและศาสนสถาน ศาสน
 วัตถุเป็นจำนวนมาก สะท้อนถึงความเลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนาของผู้นำและผู้คน
 แห่งเมืองอนูราชปุระยุคเก่าได้เป็นอย่างดีดังจะได้ยกตัวอย่างผลงานจำพวก
 โบราณสถานและโบราณวัตถุภายในเมืองโบราณอนูราชปุระที่คณะของพวกเราได้มี
 โอกาสไปศึกษามีดังนี้

พระศรีมหาโพธิ์ (SRI MAHA BODHI) เป็นพุทธสถานที่เกิดจากการนำหน่อต้น
 พระศรีมหาโพธิ์จากพุทธคยาประเทศอินเดียมาปลูกไว้ตั้งแต่สมัยพระเจ้าเทวานัมปิยติส
 สะ เมื่อปี พ.ศ. 297 ปัจจุบันบริเวณดังกล่าวมีต้นพระศรีมหาโพธิ์ขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วไป

ภาพที่ 1

พระพุทธรูปหินแกรนิตสีเขียว
 ปางสมาธิสร้างในพุทธศตวรรษที่ 3
 สมัยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ

พระพุทธรูปศิลาขาวปางสมาธิ (SAMADHI BHUDDA) จัดเป็นพระพุทธรูปขนาด
 ใหญ่องค์แรกที่สร้างขึ้นในลังกาดังแต่สมัยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะ ในช่วงปลายพุทธ
 ศตวรรษที่ 3 มีอายุนับถึงปัจจุบันประมาณ 2200 ปีล่วงมาแล้ว แต่สภาพของพระพุทธรูป
 ศิลาขาวดังกล่าวยังอยู่ในสภาพสมบูรณ์ดีมาก

วิหารอิสระมุณี (ISARAMUNIYA VIHALE) ก่อสร้างโดยการตัดแปลงถ้ำเป็น
 อาคารที่อยู่อาศัยของสงฆ์โดยรับอิทธิพลศิลปะการสร้างงานในถ้ำของช่างตระกูลคุปตะ
 ทางอินเดียตอนใต้ วิหารอิสระมุณีสร้างในสมัยพระเจ้าเทวานัมปิยติสสะเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 2

มหาสถูปรุวันเวลิเสยะ (สุวรรณเจดีย์)
ซึ่งมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก สร้างใน
พุทธศตวรรษที่ 4

มหาสถูปรุวันเวลิเสยะ (สุวรรณเจดีย์) (RUVANVALISAYA) สร้างในสมัยพระเจ้าทูลุฎกามณี (DUTTHAGAMANI) พ.ศ. 382 – 406 เป็นสถูปทรงโอคว่ำแบบสถูปอินเดียมีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก ปัจจุบันมหาสถูปได้รับการบูรณะจนอยู่ในสภาพสมบูรณ์ รอบมหาสถูปขนาดมหึมานี้มีรูปปั้นช้างล้อมรอบทั้ง 4 ด้าน ที่ฐานองค์สถูปมีลานกว้างขวาง มีศาลารายประดิษฐานพระพุทธรูปยืนแกะด้วยศิลาขาวมีพุทธลักษณะงดงามสมบูรณ์ทุกองค์ ที่มุมทั้ง 4 ด้านของพระสถูปประดิษฐานพระสถูปจำลองเป็นสถูปทรงโอคว่ำ เช่นเดียวกับพระสถูปองค์ใหญ่

นอกจากการสร้างมหาสถูปดังกล่าวแล้วพระเจ้าทูลุฎกามณี ยังได้ทรงโปรดฯ ให้สร้างพระสถูปขนาดรองลงมาโดยมีรูปทรงเช่นเดียวกับมหาสถูปอีกด้วย สถูปขนาดรองลงมาที่สำคัญ คือ พระสถูปมิริตสวาทิ (MIRISAVATI) ซึ่งประดิษฐานอยู่ในอาณาบริเวณเมืองอนูราชไปด้วย

ภาพที่ 3

พระสถูปอภัยคีรี
เป็นสถูปของสงฆ์นิคายมหายาน
สร้างในพุทธศตวรรษที่ 5

พระสถูปอภัยคีรี (ABHAYAGIRI DAGABA) สร้างโดยพระเจ้าวัฎฎกามณีอภัย (VATTAGAMANI ABHAYA) พ.ศ. 440 เป็นสถูปที่เป็นศูนย์กลางการประกอบกิจพุทธศาสนาของสงฆ์นิคายมหายานในสมัยอาณาจักรอนูราชประรุ่งเรือง สถูปดังกล่าวในปัจจุบันยังอยู่ในสภาพชำรุดรอการบูรณะ ซึ่งการบูรณะคงต้องใช้งบประมาณมหาศาล เพราะขนาดของสถูปอภัยคีรีนั้นถึงแม้จะมีขนาดรองลงมาจากมหาสถูปหรือสุวรรณเจดีย์ แต่ก็นับได้ว่ามีขนาดใหญ่มหึมมามองดูคล้ายภูเขาขนาดย่อมทีเดียว

ภาพที่ 4

บ่อน้ำของพระสงฆ์นิคายมหาธานจัดเป็นงานสถาปัตยกรรมที่สวยงามที่สุดแห่งหนึ่งของเมืองอนูราชปุระ

บริเวณใกล้กับพระสถูปอภัยคีรีมีงานสถาปัตยกรรมสำคัญสิ่งหนึ่งซึ่งงดงามมาก คือ บ่อน้ำที่สร้างด้วยการขุดลงไปใต้อินทรินทรีย์ โดยขุดเป็นชั้นบันไดลงไปทั้ง 4 ด้าน ในลักษณะขอมุมไม้สิบสอง สระน้ำดังกล่าวนี้พระเจ้าวฤกษามณีอภัยทรงโปรดฯ ให้สร้างถวายพระสงฆ์นิคายมหาธาน โดยเป็นส่วนหนึ่งของอารามของสงฆ์มหาธาน

ภาพที่ 5

พระสถูปเซตวัน จัดเป็นสถูปที่มีความสูงมากที่สุดในโลก สร้างในพุทธศตวรรษที่ 9

พระสถูปเซตวัน (JETAVANA DAGABA) สร้างในสมัยพระเจ้ามหาเสนา (MAHASENA) พ.ศ. 817 – 844 กษัตริย์องค์ดังกล่าวนี้ทรงเลื่อมใสศรัทธาในพระสงฆ์นิคายหินยาน ทรงต้องการทำให้ศาสนสถานของสงฆ์ดังกล่าวมีความยิ่งใหญ่เหนือกว่าสงฆ์ในนิกายมหาธาน จึงได้ทรงสร้างพระสถูปเซตวันให้สูงใหญ่ โดยสถูปดังกล่าวสูงถึงประมาณ 100 เมตร นับเป็นสถูปเจดีย์ที่สูงที่สุดในโลก ในขณะที่พระมหาสถูปรุวันเวลิเสยะ มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก จึงทำให้ศาสนสถานของสงฆ์นิคายหินยานหรือเถรวาทในลังกาสมีอนูราชปุระมีความยิ่งใหญ่เหนือนิกายอื่นๆ อย่างแท้จริง อนึ่งการแข่งขันหรือการช่วงชิงอำนาจระหว่างสงฆ์นิคายหินยานและสงฆ์นิคายมหาธานในสมัยอนูราชปุระหลายสมัยแข่งขันกันอย่างรุนแรงโดยแต่ละฝ่ายพยายามโน้มน้าวให้กษัตริย์หันมาสนับสนุนฝ่ายของตน อย่างไรก็ตามเมื่อก้าวโดยรวมกิจการของสงฆ์นิคายหินยานได้รับการสนับสนุนจากกษัตริย์และประชาชนมากกว่า

ภาพที่ 6

แผ่นหินแกะสลักรูปพระจันทร์ครึ่งดวง (THE MOONSTONE)

สิ่งที่เพิ่มความตื่นตาตื่นใจในการศึกษาโบราณสถานเมืองอนูราชปุระของพวกเราในครั้งนี้ คือ ศิลปกรรมประเภทต่างๆ ที่ประดับอยู่ตามโบราณสถานต่างๆ หลายอย่างงดงามมาก งานศิลปกรรมที่โดดเด่นที่พวกเราได้ไปศึกษาขึ้นแรก คือ แผ่นหินแกะสลักรูปพระจันทร์ (THE MOONSTONE) ซึ่งนำเอาแผ่นหินแกรนิตขนาดใหญ่รูปครึ่งวงกลมวางไว้ตรงทางเข้าอาคารประเภทโบสถ์ วิหารที่เป็นอาคารสำคัญที่สุดของอารามแห่งนั้นๆ แผ่นหินแบนเรียบรูปครึ่งวงกลมจะถูกแกะสลักแบบนูนต่ำเป็นรูปสัตว์ต่างๆ เรียงกันเป็นแถวในแนวครึ่งวงกลม โดยมีแถวของสัตว์ต่างๆ ซึ่งมีช้าง วัว ม้า สิงห์และแถวของสัตว์ในนิยายอื่นๆ เช่นหงส์ มกรเป็นต้น นอกจากนี้แล้วยังมีแถวของลวดลายพันธุ์พฤกษาที่สวยงามแปลกตา ส่วนชั้นในสุดสลักเป็นรูปบัวบานแสดงกลีบบัวและฝักบัวซึ่งแกะได้อย่างสวยงามมาก

ภาพที่ 7

การตกแต่งราวบันไดและขั้นบันไดด้วยงานแกะสลักหินที่สวยงาม ยังพบเห็นได้ตามเมืองโบราณหลายแห่งของศรีลังกา

งานศิลปกรรมเพื่อการตกแต่งอาคารอีกประเภทหนึ่งที่โดดเด่นไม่แพ้กัน คือ หินแกะสลักรูปเทพ คน สัตว์ต่างๆ ที่สลักจากหินแกรนิตเป็นรูปลอยตัวและเป็นรูปนูนสูง รูปนูนต่ำบ้างประดิษฐานไว้ตามเชิงบันได ชุ่มประคูดู หน้าต่างๆ และตามผนังของอาคาร งานฝีมือเหล่านี้ช่วยส่งเสริมทำให้อาคารและสิ่งก่อสร้างต่างๆ ตามอารามสำคัญในเมืองโบราณอนูราชปุระเป็นสิ่งที่ทรงคุณค่าทั้งในทางศิลปะและวัฒนธรรมสูงส่งขึ้นอีกเป็นอันมาก

18.00 น. เดินทางเข้าที่พักค้างคืนที่โรงแรม KANDALAMA ซึ่งสร้างอยู่ในท่ามกลางป่าเขารอบยนต์ของคณะเราเดินทางเข้าไปถึงได้ด้วยความยากลำบากตามสมควร เพราะเส้นทางเป็นเพียงทางขนาดเล็ก คดเคี้ยว ได้ทราบที่ทางโรงแรมพยายามรักษาสภาพธรรมชาติ

ดั้งเดิมไว้ ทั้งนี้โดยการสร้างอาคารโรงแรมให้กลมกลืนกับสภาพบนภูเขาให้มากที่สุด ตัวอาคารมีลักษณะโอบกอดภูเขาและป่าอย่างชัดเจน สัตว์ป่าบางประเภท เช่น ลิงและฝูงนกอยู่อาศัยทั่วไปบริเวณป่า ภูเขาและโรงแรม ประกอบกับพื้นที่ใกล้ๆ โรงแรมมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ เรียกได้ว่าเป็นทะเลสาบขนาดย่อมได้ จึงเป็นสาเหตุที่มีสัตว์ต่างๆ อยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก

วันที่ 10 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. รับประทานอาหารเช้าที่โรงแรม KANDALAMA เสร็จแล้วคณะของพวกเรา ออกเดินทางโดยรถบัสไปศึกษาโบราณสถานในเมืองสิกิริยา (SIKIRIYA)

ชื่อเมืองสิกิริยา มาจากคำว่า สิงห + คิริ หรือภูเขารูปสิงห์ โดยคำว่าสิงห์เป็นคำที่แสดงถึงชาวศรีลังกาที่เป็นคนส่วนใหญ่ คือ สิงหล เมืองสิกิริยาดังอยู่ทางทิศใต้ของเมืองอนูราชปุระ โดยอยู่ห่างเมืองอนูราชปุระซึ่งเป็นศูนย์กลางประมาณ 70 กิโลเมตร พื้นที่ของเมืองสิกิริยาเป็นที่ราบสูงสลับกับภูเขาเนื่องจากอยู่ในแนวสันกลางของเกาะลังกา สิ่งที่เป็นจุดสนใจทำให้มีผู้เดินทางไปศึกษาเรื่องราวและชมเมืองโบราณสิกิริยาเป็นอันมากมาเป็นเวลานานเนื่องจากเมืองสิกิริยามีความน่าสนใจทั้งประวัติความเป็นมาของการสร้างเมืองและที่ตั้งเมืองโดยเฉพาะพระราชวังซึ่งตั้งบนภูเขาซึ่งเป็นหินทรายสีแดงทั้งลูก รวมทั้งศิลปกรรมหลายประเภทที่เมืองสิกิริยานำศึกษาทั้งในแง่ประวัติศาสตร์โบราณคดีและศิลปวัฒนธรรม เช่นรูปเขียนบนผนังถ้ำและสถาปัตยกรรมการสร้างสวนหลายแบบ เป็นต้น

ผู้สร้างเมืองสิกิริยา คือ พระเจ้ากัสสปะ (KASSAPA) หรือ สิทธิกัสสปะ (พ.ศ. 1016 – 1034) พระองค์เป็นโอรสของพระเจ้าธตฺตเสนา (DHATUSENA) กษัตริย์ผู้ครองเมืองอนูราชปุระ พระเจ้ากัสสปะได้ราชสมบัติมาด้วยการกระทำปีศาจ (ปลงพระชนม์) พระราชบิดาของพระองค์เอง เนื่องจากพิโรธที่พระองค์ไม่ได้รับการสถาปนาให้เป็นรัชทายาทในการขึ้นครองแผ่นดิน โดยพระบิดาทรงตั้งเจ้าชายโมคคัลลานะ ซึ่งเป็นพระอนุชาขึ้นเป็นรัชทายาท การยึดอำนาจจากพระราชบิดาใน พ.ศ. 1016 ทำให้เจ้าชายโมคคัลลานะหนีออกไปรวบรวมผู้คนมาสู้รบเพื่อช่วงชิงบ้านเมืองกลับคืน โดยนักรบที่เจ้าชายโมคคัลลานะนำมา ส่วนหนึ่งเป็นพวกทมิฬซึ่งต้องการช่วงชิงดินแดนจากชาวสิงหลตลอดมาโดยลำดับ สงครามกลางเมืองเกิดขึ้นอย่างยืดเยื้อเป็นเวลายาวนานเป็นสาเหตุสำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้พระเจ้ากัสสปะคิดหาที่มั่นที่ปลอดภัยจากการทำศึกสงครามดังกล่าว พระองค์จึงได้ลงไปหาที่สร้างเมืองแห่งใหม่ที่สิกิริยาซึ่งเป็นพื้นที่ป่าเขาทางทิศใต้ของเมืองอนูราชปุระ

ภาพที่ 8

แผนผังเมืองโบราณ “สิริกิริยา” พื้นที่เรณงาสีดาขนาดใหญ่ในภาพคือ ภูเขาสิริกิริยา ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระราชวังของพระเจ้ากัสสปะ พื้นที่ทิศตะวันตกคือ อุทยานของเมือง

เมืองสิริกิริยาที่พระเจ้ากัสสปะทรงโปรดฯ ให้สร้างขึ้นนั้นมีภูมิสถานอันสำคัญ คือ ตัวปราสาทราชวังและหมู่หามณเฑียรต่างๆ ล้วนตั้งอยู่ภูเขาหินทรายสีแดงสดใสดั่งสูงเด่นขึ้นไปเพียง 1 ลูก โดยภูเขาดังกล่าวตั้งตระหง่านสูงชันโดยรอบเกือบไม่มีต้นไม้ปกคลุม ส่วนยอดของภูเขาสูงจากระดับน้ำทะเล 360 เมตร สูงจากระดับเชิงเขา 200 เมตร พื้นที่หน้าตัดของภูเขาดังกล่าวประมาณ 10 ไร่ ซึ่งได้ถูกตัดแปลงเป็นที่ตั้งอาคารปราสาทราชวังดังจะกล่าวถึงต่อไป

ภาพที่ 9 : ทศนิยมภาพของเมืองสิริกิริยามองจากด้านทิศตะวันตก
(ด้านอุทยาน)

อาณาบริเวณรอบภูเขาสิริกิริยาเป็นพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ สลับภูเขาเตี้ยๆ พระเจ้ากัสสปะได้ทรงกำหนดพื้นที่ของเมืองเอาไว้เป็นเนื้อที่ประมาณ 1000 ไร่ โดยรอบภูเขาสิริกิริยาพื้นที่ทางทิศตะวันออกและทิศเหนือกำหนดให้เป็นพื้นที่อยู่อาศัยของชาวเมืองและอารามในศาสนา ซึ่งโดยแท้จริงภูเขาสิริกิริยาได้ถูกตัดแปลงเป็นอารามของสงฆ์ลังกาดั้งแต่สมัยพระเจ้าทวานัมปิยะติสสะนั้นแล้ว ทั้งนี้โดยมีจารึกที่พบในถ้ำภูเขาสิริกิริยา (เป็นถ้ำที่คนขุดเจาะขึ้นและทำจารึกอุทิศถ้ำเป็นพื้นที่อยู่อาศัยของพระสงฆ์) พื้นที่ทิศใต้ให้ขุดดินขึ้นเพื่อทำอ่างเก็บน้ำขนาดกว้าง 8 กิโลเมตร ยาว 12 กิโลเมตร เพื่อเก็บน้ำไว้ใช้ในเมืองและพื้นที่ทางทิศตะวันตกพระเจ้ากัสสปะทรงกำหนดให้เป็นพื้นที่ก่อสร้างอุทยานขนาดใหญ่ครอบคลุม

พื้นที่ 200 ไร่ พื้นที่ดังกล่าวปัจจุบันยังเหลือสภาพสิ่งก่อสร้างประเภทคูเมือง กำแพงเมือง สระน้ำขนาดใหญ่ น้อยจำนวนมากมาย ชากฐานอาคารและร่องรอยการจัดแต่งสวน บ่อน้ำพุ เป็นต้น นอกจากนี้จะพบร่องรอยของการจัดตกแต่งสวนที่ประกอบด้วยต้นไม้ แหล่งน้ำดังกล่าวแล้ว ในพื้นที่บริเวณเชิงภูเขาสิริกิรียังได้พบหลักฐานการจัดสวนหิน โดยตกแต่งด้วยหินจากธรรมชาติขนาดต่างๆ โดยบางแห่งมีการแกะสลักหินขนาดใหญ่เป็นรูปทรงต่างๆ เช่น รูปงู ชุ่มประตุ เป็นต้น

ภาพที่ 10

ภาพผนังถ้ำบนหน้าผาแห่งเมืองสิริกิรียา ซึ่งวาดขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11

เมื่อพวกเราปีนป่ายขึ้นไปบนภูเขาสิริกิรียาประมาณ 100 เมตรจากฐานก็ได้พบภาพเขียนผนังถ้ำที่มีลักษณะงดงามอย่างยิ่ง แทบไม่เชื่อสายตาว่าเป็นภาพเขียนที่เขียนขึ้นตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 11 หรือเมื่อประมาณ 1500 ปีเศษมาแล้ว เพราะเป็นภาพที่งดงาม สมบูรณ์ทั้งลวดลายเส้นและสีสันต่างๆ ภาพดังกล่าวเป็นภาพผู้หญิงจำนวน 5 คนถูกวาดขึ้นให้อยู่ในอริยาบทต่างกัน ไปสิ่งที่เป็นจุดเด่น คือ รูปร่าง ทรวดทรงที่งดงามโดยไม่มีอาการบิดทอนบนของร่างกาย และศิลปินได้แสดงให้เห็นเครื่องประดับสตรีในยุคโน้น มีทั้งกำไล สร้อยคอ ต่างหูและเครื่องประดับศีรษะที่งดงามมาก ที่มีมือถือดอกไม้เช่น ดอกบัว ซึ่งเป็นเครื่องหมายของการเป็นเมืองที่ผู้คนนับถือพุทธศาสนา บางคนถือภาชนะใส่อาหาร? ผลไม้? และถือพวงมาลัยที่ร้อยกรองอย่างสวยงามด้วยดอกไม้หลากชนิดแต่ที่เน้นมากคือดอกกลิ่นทมหรือที่ชาวลังกาเรียกว่า เอลิยา (ELIYA) ซึ่งถือเป็นดอกไม้ประจำเมืองของเขา การไปครั้งนี้ของพวกเราได้พบเห็นต้นกลิ่นทมอยู่ทั่วไป

ภาพที่ 11: เทพอัปสรแห่งสิริกิรียาและ
ปทุมมาลัยเบ่งบานงามสะพรั่ง

ภาพที่ 12 : สองเทพเทวีแห่งสิริกิรียา
บรรจงประคองถาด
พวงมาลัยดอกไม้หลากสี

ภาพเขียนสตรีบนผนังถ้าทุกนางเขียนด้วยสีสดใสด้วยการเขียนภาพบนผนังปูนเปียกที่เรียกว่า เฟรสโก (FRESCO) สตรีเหล่านี้เป็นใคร? เป็นปัญหาถกเถียงกันมานานนับศตวรรษแล้ว ทั้งนี้ในแวดวงวิจารณ์ศิลปกรรมทั้งในหมู่ชาวตะวันตกและตะวันออกต่างตั้งสมมุติฐานต่างๆ กันไป เช่นว่าเป็นชายาของพระเจ้ากัสสะปะบ้าง เป็นนางอัปสรบ้างหรือเป็นนางฟ้าบ้าง เป็นต้น

ภาพที่ 13 : นางฟ้าแห่งสิททิกิริยากำลังเสี้ยงมาลัยรักให้แก่ชายหนุ่มผู้โชคดีที่เฝ้าไฟฝน

รอกอยนาง

ภาพเขียนดังกล่าวจะเป็นภาพของใครก็ตามที่แต่สิ่งที่เกิดขึ้นแล้วคือ มีกวีนิพนธ์เป็นจำนวนมากจากทั่วโลกที่รจนาบทกวีเพื่อแสดงความรู้สึกต่อสตรีผู้มีความงดงามล้ำลึกเอาไว้มากมาย ดังตัวอย่างบทกวีที่ยกมากล่าวไว้ในที่นี้พอจะทำให้เห็นถึงความรู้สึกของผู้ที่ตกอยู่ในห้วงเสน่ห์หาต่อภาพเขียนดังกล่าวได้

‘Their bodies’ radiance

Like the moon

Wanders in the cool wind.

‘The song of lord Kital:

Sweet girl

Standing on the Mountain

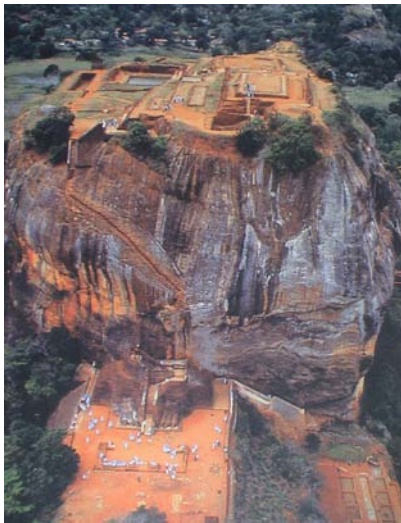
Your teeth are like jewels

Light the lotus of your eyes

Talk to me gently of your heart’

‘I am lord Sangapala
 I wrote this song
 We spoke
 But they did not answer
 Those ladies of the Mountain
 They did not give us
 The twitch of an eye – lid’

‘Ladies like you
 Make men pour out of their hearts
 And you also have thrilled the body
 Make its hair
 Stiffen with desire’

ภาพที่ 14
 ภูเขาสิกรียามองจากลานเท้าสิงห์ขึ้นไปสู่ยอด
 ของสิกรียา

ต่อจากหน้าผาอันเป็นที่สถิตย์ของปวงเหล่าสตรีผู้เลอโฉม พวกเราได้ขึ้นไปสู่อาณาบริเวณที่สูงมากขึ้นไปจนถึงลานกว้างทางทิศเหนือของภูเขาสิกรียาซึ่งมีรูปเท้าสิงห์เป็นประตูเพื่อผ่านเข้าไปไต่บันไดสูงชันสู่ส่วนยอดของสิกรียาซึ่งอยู่สูงขึ้นไปอีกประมาณ 100 เมตร สูงจนแขนคอดตั้งบ่าจึงทำให้พวกเราจำนวนหนึ่งสมัครใจนั่งรับลมซึ่งแรงมารออยู่ที่ฐานเท้าสิงห์ ส่วนพวกเราที่ไต่ขึ้นไปจนถึงยอดของสิกรียาก็รู้สึกคล้ายๆ กันคือประสบความสำเร็จจากการทำสิ่งซึ่งทำทลายต่อความเปลี่ยนแปลงของสังขารและรู้สึกว่าร่างกายยังแข็งแรง พร้อมจะทะยานไปข้างหน้า อย่างน้อยก็สามารถลงจากสิกรียาได้อย่างปลอดภัย

ภาพที่ 15

พื้นที่ส่วนยอดภูเขาสิกรียา ส่วนสูงสุดเป็นที่ตั้งพระราชวัง ถัดลงมาเป็นอาคารต่างๆ และอ่างเก็บน้ำ รวมทั้งอุทยานของราชสำนัก

พื้นที่บนส่วนยอดของสิกรียาเป็นพื้นที่ราบหน้าตัดมีอาณาบริเวณประมาณ 10 ไร่ เป็นพื้นที่ 10 ไร่ที่ตั้งอยู่บนยอดเขาสูงชะลูด เป็นหน้าผาสูงโดยรอบมีทางขึ้นเพียงทางเดียว คือ จากฐานสิงห์เท่านั้น พื้นที่หน้าตัดนั้นเป็นพื้นที่เกิดจากการตัดแปลงยอดเขาสิกรียาจากสภาพธรรมชาติดั้งเดิมให้เป็นพื้นที่ราบ เพื่อวัตถุประสงค์ในการก่อสร้างพระราชวังและองค์ประกอบอื่นๆ ซึ่งการจัดการดังกล่าวเชื่อว่าคงกระทำในคราวเดียวกันในสมัยที่พระเจ้ากัศสปะได้โปรดฯ ให้มาดำเนินการสร้างเมืองสิกรียาขึ้น การก่อสร้างพระราชวังบนยอดของสิกรียานั้นแบ่งส่วนพื้นที่ออกเป็น 3 ส่วน คือ พื้นที่ด้านทิศใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ต่ำที่สุดจัดเป็นสวนหรืออุทยาน พื้นที่ทางทิศตะวันออกเป็นส่วนที่สูงขึ้นมาอีกระดับหนึ่งใช้เป็นพื้นที่สร้างอาคารสำหรับเหล่าข้าราชการและแหล่งเก็บเสบียง ส่วนทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นพื้นที่สูงที่สุดใช้เป็นที่ตั้งพระราชวังที่ประทับซึ่งพระเจ้ากัศสปะและพระมเหสีประทับอยู่ที่นั่นเป็นเวลานานถึง 10 ปีเศษ

ภาพที่ 16

อ่างเก็บน้ำในอุทยานของราชสำนักบนยอดของสิกรียา

นอกจากการใช้พื้นที่ดังกล่าวมาแล้วยังพบว่าได้มีการสร้างอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่บนยอดภูเขาสิกรียาด้วย โดยอ่างเก็บน้ำสร้างด้วยการขุดสกัดหินลงไปโดยนำหินมาใช้ในการก่อสร้างพระราชวังและอุทยาน ซึ่งทุกวันนี้สิ่งที่ยังเหลืออยู่ คือ ฐานของอาคารทั้งประสาทรราชวัง อาคารใหญ่ย่อยของเหล่าข้าราชการ อาคารต่างๆ ภายในอุทยาน ตลอดจนรากฐานของอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่จุน้ำสำหรับคนจำนวนมากอุปโภค บริโภค ได้ตลอดฤดูกาลโดยไม่ฝืดเคือง ชาววิศุคก่อสร้างที่เหลืออยู่จำนวนมากมายมหาศาล ได้แก่ หินแกรนิตที่ใช้เป็นเสาอาคาร อิฐที่ใช้ก่อสร้างอาคารมีทั้งอิฐที่ได้จากก้อนศิลาที่

สะกิดมาใช้โดยมีร่องรอยเหลืออยู่เป็นแห่งๆ นอกจากนี้ยังมีอิฐดินเผาใช้ในงานก่อสร้างเป็นจำนวนมากด้วย

พวกเราใช้เวลาอยู่บนยอดของสิททียาระยะหนึ่งเพื่อพักผ่อนให้หายเหนื่อยจากการป่าปีนขึ้นมาและเพื่อชิมชับเอาประวัติศาสตร์และจิตวิญญาณของสิททียาในอดีตเมื่อ 1500 ปีที่ผ่านมา ภาพที่ปรากฏต่อสายตาพวกเราซึ่งอยู่บนยอดสิททียาทำให้มองย้อนกลับไปได้เห็นถึงแรงงานผู้คนจำนวนมากมายมหาศาลถูกเกณฑ์มาขุดภูเขาสิททียาเพื่อตัดแปลงจนกลายเป็นปราสาทราชวัง อุทยาน อาคารบ้านเมืองที่สวยงามดังเนรมิตขึ้นมา ทั้งนี้ด้วยอำนาจของพระเจ้ากัสสปะซึ่งทรงได้อำนาจปกครองบ้านเมืองมาจากการพิชิต และทรงใช้ทรัพย์สินของแผ่นดินซึ่งสั่งสมมาตลอดระยะเวลาที่เมืองอนูราชปุระเป็นศูนย์กลางการปกครองมาสร้างเมืองใหม่ขึ้น โดยมีเบื้องหลังอันเกิดจากทรงประสบปัญหาการต่อต้านจากพระอนุชา คือ เจ้าชายโมคคัลลานะและกองกำลังของพวกทมิฬที่พระอนุชาดังกล่าวจ้างมารบ ทำให้พระเจ้ากัสสปะไม่ทรงมั่นพระทัยในความปลอดภัย จึงตัดสินใจพระทัยย้ายที่ประทับจากเมืองอนูราชปุระไปสร้างเมืองใหม่ขึ้นดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น ทั้งนี้โดยทรงเลือกทำเลที่มั่นที่คาดว่าจะเป็นที่ปลอดภัยไม่มีศัตรูใดๆ สามารถเข้าถึงพระองค์ได้ พระองค์ทรงเลือกยอดภูเขาสิททียา ซึ่งเป็นสถานที่ที่พวกเราได้มาถึงแล้วในครั้งนี้ การตัดแปลงยอดภูเขาสิททียาที่สูงชัน โคดเคี้ยวอยู่ท่ามกลางภูเขาและป่ารกทึบในสมัยนั้นให้เป็นปราสาทราชวังและบ้านเมือง เสมือนเป็นไปได้เพียงสิ่งที่อยู่ในจินตนาการเท่านั้น แต่พระเจ้ากัสสปะทรงโปรดฯ ให้ดำเนินการจนเป็นความจริง ทั้งนี้ด้วยอำนาจและเงินตราที่ทรงใช้อย่างเหนือความคาดหมายของคนทั่วไป จริยวัตรดังกล่าวของพระองค์คล้ายคลึงกับวัตรปฏิบัติของกษัตริย์กัมพูชาโบราณในการสร้างปราสาทหิน และคล้ายกับการกระทำของฟาโรห์แห่งอียิปต์โบราณซึ่งสร้างปิรามิดที่ใหญ่โตคั่งขุนเขาขึ้นมาด้วยแรงงานมนุษย์ กิจกรรมทั้งหมดที่กล่าวมาสรุปสั้นๆ ได้ว่าเป็นการกระทำเพื่อตนเองทั้งสิ้น ในกรณีของศรีลังกานั้นยังนับว่าโชคดีที่กษัตริย์องค์ต่อๆ มาไม่ได้ดำเนินรอยตามพระเจ้ากัสสปะ แต่ยังคงใช้เมืองอนูราชปุระเป็นศูนย์กลางของอาณาจักรต่อมาอีกถึงประมาณ 500 ปี จึงได้มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงศูนย์กลางไปเป็นบ้านเมืองอื่นดังจะพูดถึงต่อไป เมืองสิททียาจึงมีฐานะเป็นเมืองที่พระเจ้ากัสสปะ ประทับเพียงรัชกาลเดียวโดยได้ประทับอยู่บนยอดสิททียากับพระมเหสีและข้าราชการบริวารที่ใกล้ชิดและทรงไว้วางพระราชหฤทัย จนกระทั่งถึงวาระสุดท้ายของพระชนม์ชีพใน พ.ศ. 1034 ในฐานะเป็นกษัตริย์ที่มีพระสติวิปลาส

- 13.00 น. พวกเราลงจากสิททียา รับประทานอาหารกลางวันแล้วเดินทางไปศึกษาโบราณสถานโบราณวัตถุที่เมืองโปโลนนารูวะ (POLONNARUWA) ซึ่งอยู่ห่างจากสิททียาไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ประมาณ 40 กิโลเมตร

เมืองโปโลนนารูวะถูกสร้างขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อสมัยของพระเจ้าอัครบดีที่ 4 (พ.ศ. 1210 – 1228) โดยพระองค์ใช้เป็นที่เสด็จประทับเพื่อลี้ภัยในยามที่เมืองอนูราชปุระถูกพวกทมิฬจากแคว้นโจฬะรุกรานซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเสมอๆ โดยพวกสิงหลมักจะพ่ายแพ้ต่อพวกทมิฬอยู่บ่อยครั้งจึงต้องหาที่มั่น เมืองโปโลนนารูวะตั้งอยู่ทางตอนใต้ของเมืองอนูราชปุระโดยห่างไกลออกไปประมาณ 70 กิโลเมตรและพื้นที่ตั้งของเมืองโปโลนนารูวะตั้งอยู่ในภูมิประเทศที่เป็นป่าและภูเขาเหมาะที่จะใช้เป็นที่มั่นกำบังภัยจากศัตรู เมืองโปโลนนารูวะจึงได้ถูกสร้างเสริมให้ใหญ่โตและมีความสำคัญขึ้นมาเป็นลำดับจนกระทั่งได้กลายมาเป็นศูนย์กลางของบ้านเมืองอย่างแท้จริงในเวลาต่อมา เมื่อความหวั่นเกรงของพวกสิงหลกลายเป็นความจริง เมืองอนูราชปุระกลายเป็นเมืองร้างใน พ.ศ. 1536 เมื่อพวกโจฬะซึ่งเป็นผู้คนที่นับศาสนาฮินดูได้เข้าโจมตีอย่างต่อเนื่องและยึดเมืองอนูราชปุระได้ พวกโจฬะมุ่งทำลายศาสนสถานได้แก่ อารามต่างๆ ในเมืองอนูราชปุระอย่างไม่ยั้งมือ พวกทมิฬเข้าปกครองเมืองอนูราชปุระแทนที่พวกสิงหล ทำให้เชื้อพระวงศ์กษัตริย์สิงหลจากเมืองอนูราชปุระต้องหนีไปตั้งตัวในบ้านเมืองอื่นๆ เช่น เมืองโรหนะ (ROHANA) และเมืองโปโลนนารูวะที่พวกเราได้ไปศึกษาในครั้งนี กษัตริย์เมืองอนูราชปุระที่ปกครองอยู่ในระยะที่บ้านเมืองถูกพวกโจฬะเข้ายึดครองได้สำเร็จ คือ พระเจ้ามหินทราที่ 5 (พ.ศ. 1525 – 1572) พระองค์ได้ปกครองอยู่ภายใต้อำนาจพวกทมิฬอยู่ระยะหนึ่งต่อมาพระองค์ถูกควบคุมตัวไปยังแคว้นโจฬะและสิ้นพระชนม์ลงที่นั่น พวกโจฬะปกครองถึงกาทั้งที่เมืองอนูราชปุระและเมืองโปโลนนารูวะ ส่วนพวกสิงหลที่ไม่ต้องการตกอยู่ใต้อำนาจของพวกทมิฬก็ต้องพากันอพยพจากแผ่นดินตอนบนและตอนกลางของเกาะลังกาออกไปอยู่ทางตอนล่างหรือทางตอนใต้ของเกาะลังกาและรวบรวมกำลังกันเพื่อกลับมาช่วงชิงแผ่นดินกลับคืนจากพวกทมิฬในเวลาต่อมา อย่างไรก็ตามนับเป็นเรื่องที่น่าใจหายที่เมืองอนูราชปุระซึ่งมีประวัติความเป็นมายาวนานถึงประมาณ 1600 ปี ต้องมาล่มสลายลงใน พ.ศ. 1536 อีกทั้งเมืองโปโลนนารูวะก็ถูกพวกทมิฬยึดครองด้วยแล้ว พวกสิงหลซึ่งเป็นเจ้าของดินแดนมาก่อนแล้วจะเป็นฉันใด?

ผู้นำชาวสิงหลที่ทรงรวบรวมกำลังคนขับไล่พวกโจฬะออกจากเมืองโปโลนนารูวะและเมืองอนูราชปุระได้สำเร็จ คือ เจ้าชายกิตติ ซึ่งรวมผู้คนอยู่ทางตอนใต้ของศรีลังกา หลังจากปราบพวกโจฬะได้แล้วพระองค์สถาปนาตนเองขึ้นเป็นกษัตริย์ปกครองที่โปโลนนารูวะ มีพระนามว่า พระเจ้าวิชัยพาหุที่ 1 (พ.ศ. 1598 – 1653) ทรงเปลี่ยนชื่อเมืองโปโลนนารูวะเป็นเมืองวิชัยราชาปุระ ในรัชสมัยของพระองค์ได้ทรงโปรดให้มีการฟื้นฟูพุทธศาสนาเป็นการใหญ่เนื่องจากตลอดเวลาประมาณ 30 ปีที่พวกโจฬะเข้าควบคุมพุทธศาสนาเสื่อมโทรมมาก พระสงฆ์ถูกฆ่า วัด อารามถูกเผา ศาสนสมบัติถูกปล้นสะดม ในขณะที่พวกทมิฬดำเนินการเผยแพร่ลัทธิฮินดูด้วยการสร้างเทวสถานและรูปเคารพ

ต่างๆ เพื่อแทนที่พุทธศาสนา พระเจ้าวิชัยพาหุได้ทรงโปรดฯ ให้นิมนต์พระสงฆ์จากอาณาจักรพุกาม (ตรงกับสมัยพระเจ้าอโนรธา พ.ศ. 1587 – 1620) ไปต่ออายุพุทธศาสนาในลังกาโดยการไปบวชให้แก่พระสงฆ์ลังกา พุทธศาสนาจึงกลับรุ่งเรืองขึ้นในลังกาอีกครั้งหนึ่ง

ภาพที่ 17

พระเจ้าปราคัมพาหุที่ 1 (พ.ศ. 1696 – 1723)

กษัตริย์ศรีลังกาซึ่งปกครองที่เมืองโปโลนนารูวะและถือได้ว่าเป็นกษัตริย์ที่ยิ่งใหญ่ที่จะกล่าวถึงอีกพระองค์หนึ่ง คือ พระเจ้าปราคัมพาหุหรือพระเจ้าปราคัมพาหุที่ 1 (พ.ศ. 1696 – 1723) กษัตริย์พระองค์นี้ทรงได้รับยกย่องว่าเป็นทั้งนักรบที่ยิ่งใหญ่และนักปราชญ์ นักพัฒนา ในฐานะนักรบทรงได้รับยกย่องว่าเป็นผู้ที่รวมแผ่นดินศรีลังกาให้เป็นอาณาจักรเดียวกันภายใต้อำนาจปกครองของชาวสิงหลได้สำเร็จ ในฐานะนักปราชญ์ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้รอบรู้ในศิลปศาสตร์ทั้งปวง ทรงเป็นพุทธศาสนิกชนที่รอบรู้หลักธรรมะ ทรงโปรดฯ ให้ฟื้นฟูและสร้าง บำรุงกิจการพุทธศาสนา ส่งฆราวาสวิทูในพุทธศาสนา เจดีย์สถานต่างๆ ทั้งที่เมืองอนูราธปุระและเมืองโปโลนนารูวะ ทรงได้รับยกย่องว่าเป็นผู้รอบรู้ (SAGE) ในด้านการพัฒนาพระองค์ทรงเน้นการสร้างแหล่งเก็บน้ำซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการเกษตร ทรงโปรดฯ ให้ขุดอ่างเก็บน้ำโดยใช้แรงงานของคนในพื้นที่ลุ่มใกล้เมืองโปโลนนารูวะ จนกลายเป็นแหล่งน้ำ (TANK) ขนาดมหึมาเรียกกันว่าเป็นมหาสมุทรของพระเจ้าปราคัมพาหุ (PARAKRAMMA SAMUDRA) และได้ทรงโปรดฯ ให้ขุดคลอง สร้างท่อส่งน้ำลำเลียงน้ำไปตัดแปลงพื้นที่แห้งแล้งทางตะวันตกให้กลายเป็นแหล่งเกษตรกรรมขนาดใหญ่ได้สำเร็จ

เมืองโปโลนนารูวะมีกษัตริย์ปกครองต่อเนื่องมาจนถึงสมัยที่พระเจ้ามาฆะ (MAGHA) พ.ศ. 1758 – 1779 ทรงปกครอง พระองค์เป็นกษัตริย์เชื้อสายชาวกลิงคะ (KALINGA) ที่ไม่ประสบความสำเร็จในการปกครอง ทรงเป็นอริกับชาวพุทธในศรีลังกา เกิดการสู้รบเป็นสงครามกลางเมืองซึ่งชักใยเชื่อมโยงเอากองกำลังของพวกทมิฬบุกรุกเข้าไปโจมตี เผาผลาญเมืองโปโลนนารูวะจนกลายเป็นเมืองร้างไปอีกเมืองหนึ่ง เหมือนที่เมืองอนูราธปุระเคยประสบมาแต่กาลก่อน กษัตริย์ศรีลังกาองค์ต่อๆ มาจึงต้องเสด็จไปประทับยังเมืองอื่นๆ อีกหลายๆ เมืองในเวลาต่อมาเมืองโปโลนนารูวะซึ่งมีอายุได้ถึงประมาณ 570 ปี จึงถึงแก่กาลปวสานในที่สุด

โบราณสถานสำคัญภายในเมืองโบราณโปโลนนารูวะที่พวกเราได้มีโอกาสเข้าไปทัศนศึกษา มีเป็นจำนวนมากเนื่องจากเมืองโปโลนนารูวะมีประวัติความเป็นมายาวนานและมีอาณาบริเวณกว้างขวางครอบคลุมเนื้อที่ 1500 ไร่ โบราณสถานที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นอารามในพุทธศาสนา ตัวเมืองโปโลนนารูวะตั้งอยู่ใกล้ๆ กับอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ที่มีชื่อว่ามหาสมุทรของพระเจ้าปราคัมมา (PARAKRAMMA SAMUDRA) ซึ่งมีสภาพคล้ายทะเลสาปมากกว่าจะเป็นอ่างเก็บน้ำที่ตามประวัติระบุว่าพระเจ้าปราคัมมาทรงเกณฑ์ผู้คนขุดขึ้นทั้งนี้โดยการขุดเชื่อมแหล่งน้ำในธรรมชาติขนาดใหญ่ 3 - 4 แห่ง รวมเข้าเป็นแหล่งน้ำเดียวกัน อ่างเก็บน้ำโบราณแห่งนี้ถ้าจะประมาณขนาดของพื้นที่คาดว่าน่าจะกินอาณาบริเวณนับหมื่นไร่ ปัจจุบันยังคงเป็นแหล่งน้ำขนาดใหญ่ น้ำเต็มเปี่ยมมีคลองใหญ่ให้น้ำไปสู่พื้นที่ราบตอนกลางของศรีลังการวมทั้งพื้นที่ภาคตะวันตกที่ปกติเป็นเขตแห้งแล้งให้ชุ่มฉ่ำเพาะปลูกได้ตั้งแต่โบราณมาจนถึงทุกวันนี้

ทางทิศใต้ของตัวเมืองเป็นที่ตั้งของพระบรมรูปของพระเจ้าปราคัมมาหุมหาราชสลักขึ้นจากหินแกรนิตในท่าประทับยืน พระหัตถ์ทั้งสองทรงถือคัมภีร์โบลานบรรจข้อมความอันเป็นสิ่งแสดงว่ามหาราชพระองค์นี้ทรงเป็นกษัตริย์ผู้รอบรู้ (SAGE) ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกันเป็นที่ตั้งของอาคารหอหนังสือซึ่งยังคงเหลือสิ่งก่อสร้างส่วนฐานอาคาร เสา ผนังบางส่วนและที่นี่ได้พบศิลาจารึกระบุว่าพระเจ้าปราคัมมาหุมหาราชทรงโปรดฯ ให้สร้างหอหนังสือขึ้นเพื่อเป็นแหล่งรวบรวมความรู้ให้ภิกษุ สามเณรและอาณาประชาราษฎร์ได้ใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้

ภาพที่ 18

พระราชวังของพระเจ้าปราคัมมาที่ 1 เป็นปราสาทอิฐสร้างสูง 7 ชั้น สร้างเมื่อประมาณ 850 ปีมาแล้ว

ภายในเขตพระราชฐานซึ่งเป็นบริเวณศูนย์กลางเมืองเป็นที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างสำคัญ ที่ยังเหลืออยู่หลายอย่าง ที่นับว่าสำคัญและทำให้พวกเรารู้สึกตื่นตาตื่นใจมากได้แก่ พระราชวังของพระเจ้าปราคัมมาซึ่งก่อสร้างเป็นปราสาทอิฐทั้งหลังสูง 7 ชั้น!!! ปัจจุบันเหลืออยู่ 4 ชั้น โดยมีร่องรอยของการใช้ไม้ประกอบเป็นคาน พื้นอาคารและเครื่องบน (โครงหลังคา) อาคารมีขนาดใหญ่โตประกอบด้วยห้องจำนวนมาก สภาพของการแบ่งสัดส่วนเป็นห้องใหญ่น้อยยังมีให้ศึกษารายละเอียดได้จนถึงปัจจุบัน นับเป็นสิ่งที่

นำต้นตอเป็นอย่างมากเป็นที่ตัวอาคารซึ่งมีอายุย้อนกลับไปถึงพุทธศตวรรษที่ 17 - 18 (ก่อนสมัยสุโขทัย) ยังเหลือหลักฐานปรากฏอยู่

ภาพที่ 19

อาคารท้องพระโรงสำหรับเสด็จออกกว่าราชการสมัยพระเจ้าปรากรมพาดู

สิ่งก่อสร้างในรัชสมัยพระเจ้าปรากรมพาดูนอกจากปราสาทอิฐทั้ง 7 ชั้นแล้ว ยังมีท้องพระโรงซึ่งสร้างด้วยหินแกรนิตเป็นอาคารทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกสูงจากพื้นประมาณ 5 เมตร โดยแต่ละชั้นมีขนาดลดหลั่นกันไป มีบันไดทอดขึ้นสู่พื้นที่ท้องพระโรง ที่หน้าบันไดมีแผ่นหินสลักรูปพระจันทร์ครึ่งซีก (MOONSTONE) ราวบันไดสลักเป็นรูปมกร (MAKARA) และรูปสิงห์ซึ่งเป็นเครื่องหมายของกษัตริย์ชาวสิงหล พื้นที่ส่วนบนซึ่งเป็นห้องโถงของท้องพระโรง สิ่งที่เหลืออยู่คือ พื้นศิลาและเสาหินแกรนิตที่มีร่องรอยของการสลักบัวหัวเสาไว้อย่างงดงามส่วนตอนบนของอาคารซึ่งเข้าใจว่าเป็นไม้ไม่มีเหลืออยู่เช่นเดียวกันกับอาคารหลังอื่นๆ

ในบริเวณไม้ไกลจากอาคารที่กล่าวมาแล้วมากนักมีปราสาทที่พระเจ้านิสสังคัมลละ (NISSANKAMALLA) ซึ่งปกครองใน พ.ศ. 1730 – 1739 ทรงโปรดให้สร้างขึ้น กษัตริย์องค์นี้ทรงเคยเป็นจอมทัพคู่พระทัยของพระเจ้าปรากรมพาดูมหาราชมาก่อนและพระเจ้าปรากรมพาดูได้ทรงสนับสนุนให้ขึ้นเป็นใหญ่ในบ้านเมืองต่างๆ ที่ไม่ได้ทรงเป็นชาวสิงหล แต่ทรงเป็นเชื้อพระวงศ์ชาวอินเดียแห่งแคว้นกลิงคะ (ทรงเป็นชาวกลิงคะคนแรกที่ปกครองศรีลังกา) ที่ปราสาทหลังดังกล่าวนี้ได้พบจารึกที่ระบุว่าพระเจ้านิสสังคัมลละทรงโปรดฯ ให้สร้างปราสาทขึ้นเป็นที่ประทับเนื่องจากไม่ทรงต้องการที่จะประทับในปราสาทที่กษัตริย์พระองค์อื่นได้สร้างมาก่อน ที่บริเวณใกล้เคียงกันมีท้องพระโรงสำหรับออกกว่าราชการสร้างในรัชสมัยพระเจ้านิสสังคัมลละ เป็นงานสถาปัตยกรรมที่ใหญ่โตสง่างามมาก สิ่งก่อสร้างที่เหลืออยู่เป็นอาคารส่วนล่างทั้งหมด ไม่มีเพียงผนังและโครงหลังคา เช่นเดียวกับอาคารแทบทุกหลังที่พบเห็นในเมืองโบราณ โบโลนนารูวะแห่งนี้ พื้นของอาคารยกสูงจากพื้นล่างประมาณ 2 เมตร

ภาพที่ 20

ทวารบาลและรูปสลักตกแต่งอาคารที่เมือง
โปโลนนารูวะ

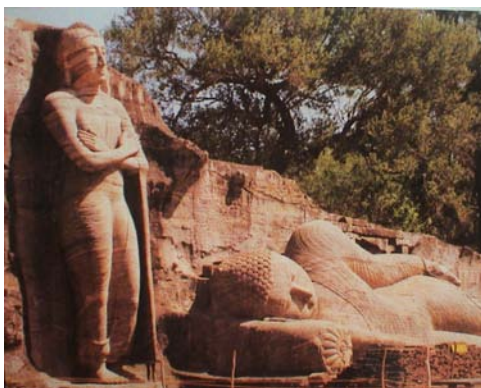
การขึ้นสู่ตัวอาคารมีบันได รอบอาคารยังมีงานแกะสลักหินเป็นรูปสัตว์ต่างๆ
ประดับไว้อย่างงดงาม สิ่งที่ทำให้อาคารท้องพระโรงสง่างามมากคือ แนวเสาหินแกรนิต
ขนาดใหญ่ที่ตั้งเรียงเป็นแนวยาวเหยียด เสาแต่ละต้นยังเหลือร่องรอยความสวยงามและ
ความแข็งแรง โดยเฉพาะบัวหัวเสาซึ่งโดดเด่นคมชัดมาก ความสง่างามอีกประการหนึ่ง
ของอาคารหลังนี้อยู่ตรงที่มีพระแท่นที่ประทับของกษัตริย์สลักด้วยหินแกรนิตทั้งแท่งตั้ง
โดดเด่นท่ามกลางเสาท้องพระโรง พระแท่นดังกล่าวมีรูปสิงห์สลักเด่นเป็นสง่าเป็น
เครื่องหมายของพระราชศรีลังกา

ภาพที่ 21

สระน้ำขุดจากหินแกรนิตภายในนันทนอุทยาน

ที่บริเวณพระราชฐานชั้นในมีสระน้ำที่ขุดเจาะหินแกรนิตเป็นตัวสระเป็นรูป
สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง โดยขอบสระลดชั้นเป็น 3 ระดับเมื่อมองจากมุมสูงลงไปจะ
เห็นงานสถาปัตยกรรมของสระน้ำย่อมุมไม้สิบสองที่งดงามมาก ที่สระดังกล่าวได้พบ
ศิลาจารึกระบุว่าสระน้ำดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของนันทนอุทยาน (NANDANA
UYANA) สร้างในสมัยพระเจ้าปราคัมพาหุมหาราช

ภาพที่ 22

พระพุทธรูปหินสลักที่กาลวิหาร

นอกเขตพระราชฐานออกไปสิ่งที่ยังเหลือให้ศึกษาได้อย่างมากมายคือ โบราณสถานและโบราณวัตถุในพุทธศาสนา ซึ่งเริ่มจากพระพุทธรูปสลักจากแท่งหินแกรนิตขนาดใหญ่ 4 องค์โดยสลักเป็นรูปลอยตัวแต่องค์พระทุกองค์ยังติดอยู่ในแท่งหินขนาดใหญ่ก้อนเดียวกัน พระพุทธรูปศิลาดังกล่าวประกอบด้วยพระพุทธรูปปางสมาธิ 2 องค์ พระพุทธรูปยืน 1 องค์และพระพุทธรูปปางไสยาสน์ (นอน) 1 องค์ โดยพระพุทธรูปยืนนั้นพระหัตถ์ทั้งสองไขว้ทาบพระอุระ (กอดอก) ซึ่งเป็นปางที่แปลกตาไม่ได้พบเห็นที่ใดมาก่อน นักโบราณคดีบางคน เช่น H.C.P. BELL ให้ความเห็นว่ารูปสลักดังกล่าวไม่ใช่รูปพระพุทธรเจ้าแต่ น่าจะเป็นรูปสลักพระอานนท์ซึ่งเป็นพระอุปัชฌาคคือ คูแกล่ใกล้ชิดพระพุทธรองค์มากกว่า แต่อย่างไรก็ตามนักวิชาการส่วนมากเห็นว่าน่าจะเป็นพระพุทธรูป ดังนี้เป็นต้น อีกองค์หนึ่งเป็นพระพุทธรูปปางไสยาสน์ซึ่งมีความยาวถึง 15 เมตร ในขณะที่พระพุทธรูปปางอื่นๆ ก็มีขนาดใกล้เคียงกันเมื่อพวกเราชมพระพุทธรูปปางสมาธิที่สร้างไว้ในบริเวณเพิงผาของถ้ำแล้วต่างกล่าวถึงความชื่นชมคล้ายๆ กันสิ่งที่ก่อให้เกิดความประทับใจคือ ช่างฝีมือสามารถแกะสลักพระพุทธรูปขนาดใหญ่จากแท่งหินดังกล่าวได้งดงามลงตัวเป็นอย่างมาก

ภาพที่ 23

พระพุทธรูปปางสมาธิที่กาลวิหาร มีพุทธลักษณะงดงามมาก

เมื่อศึกษาจากพุทธลักษณะแล้วคาดว่างานฝีมือดังกล่าวนี้สร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าปรากรมพหุมหาราชด้วยเช่นเดียวกันพระพุทธรูปทั้งหมดนี้แต่เดิมมีอาคารคือ วิหารครอบอยู่จึงเรียกว่า กาลวิหาร (GALVIHARA) แต่ปัจจุบันไม่มีวิหารเหลืออยู่แต่ประการใด

ในอาณาบริเวณไม่ไกลจากกาลวิหารมากนัก พวกเราได้เข้าไปศึกษากลุ่มโบราณสถานของพุทธศาสนากลุ่มใหญ่ซึ่งส่วนใหญ่สร้างไว้ตั้งแต่รัชสมัยพระเจ้าปรากรมพหุมหาราชและได้มีการทำนุบำรุงในรัชสมัยต่อๆ มาโดยลำดับ ศาสนสถานกลุ่มที่จะพูดถึงต่อไปนี้ส่วนใหญ่เป็นพุทธสถานทั้งในฝ่ายเถรวาท (หินยาน) และอาจารย์ยวาท (มหายาน) ทั้งนี้โดยไม่พบร่องรอยหลักฐานการแข่งขันโค่นล้มกันระหว่าง 2 นิกายดังเช่นที่ปรากฏในเมืองอนูราชปุระแต่ประการใด นอกจากนี้ในอาณาบริเวณกลุ่มศาสนสถานดังกล่าวยังได้พบหลักฐานเกี่ยวกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูปะปนอยู่บางส่วน

ด้วยโดยเทวสถานตั้งอยู่ใกล้เคียงกันกับพุทธสถานโดยไม่มีหลักฐานแสดงถึงความขัดแย้งอย่างรุนแรงถึงขั้น โคนล้มทำลายอีกฝ่ายหนึ่งแต่ประการใดเช่นเดียวกัน เป็นที่น่าสังเกตว่าแผ่นหินแกะสลักรูปพระจันทร์ครึ่งวงกลม (MOONSTONE) ในกลุ่มโบราณสถานแห่งนี้ไม่มีรูปวัวดังเช่นพบที่เมืองอนุราชปุระ ที่เป็นดังนี้มีหลักฐานในทางวิชาการว่าเป็นเพราะรูปวัวนั้นเป็นสิ่งแทนโคนนทิ (NANDI BULL) ซึ่งเป็นพาหนะของพระอิศวร เทพเจ้าของศาสนาฮินดู จึงไม่ได้นำมาสลักไว้ที่แผ่นหินดังกล่าว เนื่องจากไม่ต้องการให้ถูกเหยียบย่ำโดยคนทั้งหลายที่จะก้าวขึ้นบันไดเข้าสู่อาคารนั่นเอง

ภาพที่ 24

สถูปรูปทรงกลมเป็นที่บรรจุพระบรมอัฐิของกษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์

พุทธสถานแห่งแรกในกลุ่มโบราณสถานกลุ่มนี้คือ อาคารรูปทรงกลมสร้างเป็นวงแหวนซ้อนกันเป็นวงขนาดต่างกันถึง 5 ชั้น แต่ละชั้นมีทางเดินได้รอบ มีระดับความสูงต่างกันไปโดยรอบนอกมีส่วนสูงน้อยที่สุดและยกระดับความสูงเพิ่มขึ้นๆ จนถึงวงแหวนชั้นใน ต่อจากวงแหวนชั้นในจะสร้างเป็นรูปโดมเข้าใจว่าเป็นรูประฆังหรือบาตรคว่ำ (ส่วนบนชำรุด) สถูปรูปวงแหวนนี้มีทางเข้า 2 ด้าน สร้างเป็นอาคารมีบันไดทอดลงเป็นชั้นๆ สิ่งที่ยังเหลืออยู่ให้พวกเราศึกษาคือ อาคารส่วนล่างทั้งหมดและเสาหินแกรนิตตั้งเรียงเป็นระเบียบตามขอบผนังทุกด้าน ทุกชั้นยังมีรูปสลักเหลืออยู่ในสภาพเกือบสมบูรณ์แทบทั้งหมดนับว่าเป็นโบราณสถานอายุนับพันปีที่ยังมีร่องรอยเหลือให้ศึกษาได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการศึกษาในด้านศิลปวัฒนธรรมเกี่ยวกับศิลปะการสลักลวดลายลงบนแผ่นหินเป็นรูปสัตว์และพันธุ์พฤกษาต่างๆ รูปสลักทวารบาลประจำทิศ รูปสัตว์ในนิยายรูปราวบันไดสลักเป็นนาคราชเป็นต้น ข้อความจากศิลาจารึกระบุว่าสถูปดังกล่าวใช้เป็นสถานที่เก็บอัฐิของพระราชวงศ์และคนชั้นสูงทั้งหลายของบ้านเมือง

ภาพที่ 25

กูปาราม เป็นอาคารประดิษฐานพระพุทธรูปและภาพจิตรกรรมฝาผนัง

บริเวณใกล้กันกับหอหรือสถูปดังกล่าวมาแล้วมีอาคารที่ยังอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์มากที่สุด ในบรรดาอาคารโบราณสถานกลุ่มเดียวกันนี้คือ ฐานาราม (THUPARAM) เป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แบ่งพื้นที่ภายในเป็นชั้นต่างๆ 3 ชั้น แต่ละชั้นมีผนังทึบ ชั้นในสุดประดิษฐานพระพุทธรูป จุดเด่นของอาคารฐานารามคือ ใต้เป็นสถานที่วาดภาพจิตรกรรมฝาผนังเพื่อแสดงเรื่องราวในชาดกเอาไว้บนผนังภายในของอาคารทุกด้าน แต่ปัจจุบันภาพจิตรกรรมแทบไม่เหลือร่องรอยอยู่แล้ว สิ่งที่ยังปรากฏเด่นชัดคือ การตกแต่งผนังด้านนอกของอาคารทุกด้านด้วยลวดลายปูนปั้นเป็นรูปซุ้มประตูแบบต่างๆ ที่สวยงามแปลกตา น่าศึกษา คติการสร้างอาคารเพื่อประดิษฐานผลงานจิตรกรรมของบ้านเมืองยุคนี้มีอยู่แล้วที่เมืองอนูราชปุระ โดยเรียกชื่อว่า ฐานาราม เช่นเดียวกันแต่ฐานารามที่เมือง อนูราชปุระซึ่งแบ่งผนังอาคารออกถึง 5 ชั้นนั้น ได้พังทลายลงเหลือแต่ซากฐานเท่านั้น

พื้นที่บริเวณด้านหน้าของสถูปรูปวงแหวนที่ได้กล่าวถึงมาก่อนหน้านี้ มีซากอาคารรูปสี่เหลี่ยมขนาดไม่ใหญ่โตมากนักสร้างด้วยหินแกรนิตโดยยังเหลือหลักฐานเป็นรูปทรงเฉพาะฐานและเสาเป็นจำนวนมาก อาคารดังกล่าวได้ทราบจากข้อความในจารึกและตำนานจูลวงศ์ (CHULAVAMSA) ของลังกาวาเป็นหอบรรจุพระทันตธาตุของพระพุทธเจ้าซึ่งสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าวิชัยพาหุที่ 1 (พ.ศ. 1598 – 1635) โดยพระองค์ทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาและศาสนวัตถุขึ้นมาหลังจากพุทธศาสนาในศรีลังกาเสื่อมโทรมลงไปจากการที่เมืองอนูราชปุระถูกพวกทมิฬโจฬะทำลายตั้งได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ข้อความจากตำนานระบุว่าพระองค์ทรงโปรดฯ ให้มีหน่วยทหารพลัดเปลี่ยนกันมาคอยดูแลบำรุงรักษาพระทันตธาตุและทรงโปรดฯ ให้มีการประ โคมดนตรีขับกล่อมเป็นพุทธบูชาเป็นประจำ (ในการไปทัศนศึกษาครั้งนี้พวกเราได้มีโอกาสเห็นการประ โคมดนตรีบูชาพระธาตุด้วยตาของเราเองแต่ว่าการประ โคมดนตรีเพื่อบูชาดังกล่าวมีที่เมืองแคนดีซึ่งจะได้กล่าวต่อไป)

อาคารต่อไปที่จะกล่าวถึงเป็นโบราณวัตถุโบราณสถานี่สร้างโดยพระเจ้านิสสังคมัลละ (NISSANKAMALLA) พ.ศ. 1730 – 1739 ซึ่งทรงสร้างอยู่ในอาณาบริเวณใกล้เคียงกับอาคารรูปวงแหวน ยังเหลือให้ศึกษาได้ 2 อาคารซึ่งสร้างเป็นอาคารรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทั้ง 2 อาคาร หลังแรกเป็นหอสวดมนต์ ตามตำนานจูลวงศ์เล่าว่าทรงสร้างเพราะความศรัทธาในองค์พระทันตธาตุจึงได้โปรดฯ ให้สร้างอาคารเพื่อให้พระสงฆ์จำนวนมากมานั่งเจริญพระพุทธมนต์บูชาพระทันตธาตุได้คราวละเป็นจำนวนมากได้ ถึงที่โดดเด่นของซากโบราณสถานแห่งนี้คือ เสาหินแกรนิตที่สร้างโดยการแกะสลักเสาทั้งต้นเป็นรูปก้านบัวโดยมีดอกบัวที่ส่วนยอดของเสาเป็นบัวหัวเสา !!! การแกะสลักดังกล่าว

ทำที่เสาทุกต้นนับเป็นผลงานที่อวดฝีมือช่างแกะสลักที่น่าประทับใจเป็นอย่างมาก อาคารอีกหลังหนึ่งที่ตั้งอยู่ด้านหน้าอาคารรูปวงแหวนและสร้างโดยพระเจ้านิสสังคัมลละเช่นเดียวกัน สิ่งที่คุณแปลกตาสำหรับอาคารรูปสี่เหลี่ยมหลังดังกล่าวคือ ใช้หินแกรนิตก่อนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ๆ ที่ตัดแต่งมาอย่างดีแล้วทำผนังอาคาร จึงทำให้ดูมั่นคงแข็งแรงกว่าอาคารที่อยู่ใกล้เคียง อาคารหลังนี้มีข้อมูลจากตำนานจูลวงศัระบุนว่าพระเจ้านิสสังคัมลละทรงสร้างเพื่อถวายแด่พระทันตธาตุ โดยทรงอุทิศส่วนพระราชกุศลให้แก่พระโอรสและพระธิดาที่ทรงล่วงลับไปแล้ว

นอกจากโบราณสถานดังกล่าวจะประกอบด้วยสิ่งก่อสร้างที่เป็นอาคารดังได้กล่าวไปแล้วยังพบว่ามีสถูปเจดีย์และศิลาจารึกที่น่าสนใจอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน โดยสถูปเจดีย์ภายในกลางเมืองโปโลนนารูวะที่พวกเราได้ไปศึกษาค้นครั้งนี้เป็นสถูปเจดีย์ทรงสี่เหลี่ยมสร้างซ้อนกันโดยเริ่มจากฐานขนาดใหญ่แล้วลดขนาดลงทุกชั้นที่สูงขึ้นไป มีการทำซุ้มพระรูปสี่เหลี่ยมส่วนบนเป็นรูปโค้งตรงกลางฐานเจดีย์ทุกชั้น โดยชั้นล่างสุดของฐานเจาะเป็นช่องเปิดเข้าสู่ภายในองค์พระเจดีย์ได้ เจดีย์รูปสี่เหลี่ยมซ้อนกันดังกล่าวมี 7 ชั้น มีชื่อเรียกตามจารึกและตำนานดังกล่าวว่า สัตตมหาปราสาท (SATAMAHALPRASADA) เป็นสถูปเจดีย์ที่ก่ออิฐถือปูนและฉาบผิวเรียบร้อย

ภาพที่ 26

สัตตมหาปราสาท แห่งเมืองโปโลนนารูวะ

สาเหตุที่ยกเรื่องเจดีย์รูปสี่เหลี่ยมมาพูดในรายละเอียดก็เนื่องจากว่าเจดีย์ดังกล่าวมีแบบแผนทั้งรูปทรงและรายละเอียดเป็นอย่างดีเหมือนกับเจดีย์ในเมืองไทยซึ่งสร้างไว้ที่วัดกุฎี จังหวัดลำพูน ซึ่งตามทางการศึกษาเชื่อว่าเป็นสถูปเจดีย์ที่สร้างมาตั้งแต่สมัยอาณาจักรทวารวดี (พุทธศตวรรษที่ 11 - 16) ยังรุ่งเรืองอยู่ในดินแดนประเทศไทย โบราณวัตถุที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งในบริเวณเดียวกันนี้ซึ่งตั้งอยู่ใกล้ๆ กับเจดีย์สัตตมหาปราสาทคือ แท่งหินศิลาจารึกขนาดใหญ่มาโดยมีความกว้าง 4.30 เมตร ยาว 8.00 เมตร หนา 1.50 เมตร เป็นหินแกรนิตทั้งแท่งถูกสกัดจากแหล่งเดิมคือ ภูเขามหินตเล (MIHINTALE) เมืองอนูราธปุระในสมัยพระเจ้านิสสังคัมลละ

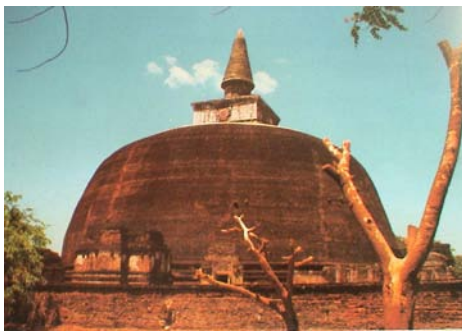
ภาพที่ 27

ศิลาจารึกของพระเจ้านิสสังคัมลละ

(พ.ศ. 1730 - 1739)

ข้อความในจารึกตอนต้นระบุสรรเสริญคุณความดีความสามารถของชาวกลิงคะว่า ดีเด่นคู่ควรกับการเป็นผู้ปกครองศรีลังกา และได้พรรณาถึงผลงานการปกครองของพระเจ้านิสสังกมัลละในการส่งเสริมการค้ากับต่างแดน พื้นที่ตามแนวขอบทั้ง 4 ด้านของแท่งหินจารึกสลักเป็นรูปช้างพ่นน้ำตรงแค่พระลัทธิมีเทวีและรูปพันธุ์พุกกษาโดยรอบ

เมื่อเดินทางออกจากพื้นที่ของกลุ่มโบราณวัตถุสถานตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น พวกเราจะได้พบโบราณสถานและโบราณวัตถุอื่นๆ ที่อยู่รายเรียงกันภายในซากเมืองโบราณโปโลนนารูวะ อีกจำนวนหนึ่งซึ่งจะขอพูดถึงเฉพาะที่สำคัญๆ ตามที่พอมีเวลาศึกษาดังต่อไปนี้

ภาพที่ 28

สถูปใหญ่ในวิหารรังโกต

วิหารรังโกต (RANKOT VEHERA) เป็นสถูปขนาดใหญ่สูงประมาณ 50 เมตร ตัวสถูปเป็นรูปทรงบาตรคว่ำ (โอคว่ำ) คล้ายกับสถูปต่างๆ ที่ได้พบเห็นมาแล้วในเมืองอนูราธปุระ พระสถูปองค์ดังกล่าวสร้างในรัชสมัยพระเจ้าปราคัมมาพหุมหาราชและต่อมาพระเจ้านิสสังกมัลละได้ทรงโปรดฯ ให้สร้างและขยายอารามวิหารรังโกตแห่งนี้ให้กว้างออกไป พร้อมกับให้ขุดสระเพื่อเก็บน้ำไว้ให้เพียงพอแก่พระสงฆ์จำนวนมากพอใช้ตลอดปีอีกด้วย บริเวณไม่ไกลจากวิหารรังโกตเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลของสงฆ์ปัจจุบันยังเหลือฐานของอาคารก่อด้วยอิฐจำนวนหนึ่งและนักโบราณคดีได้พบหลักฐานเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล เช่น อุปกรณ์ในการบดยา ต้มยา เครื่องมือผ่าตัดสมัยพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นต้น ปัจจุบันโบราณวัตถุดังกล่าวเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถาน โปโลนนารูวะซึ่งอยู่ภายในตัวเมืองโบราณนั่นเองแต่การไปในครั้งนี้พวกเราไม่มีโอกาสเข้าไปเนื่องจากไม่มีเวลาเพียงพอซึ่งเป็นเรื่องน่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง

วิหารลังกาคิลิก (LANKATILAKA) เป็นสิ่งก่อสร้างสมัยโบราณที่น่าศึกษาเป็นอย่างมากอีกแห่งหนึ่ง วิหารแห่งนี้อยู่ในอาณาบริเวณไม่ไกลจากวิหารรังโกตมากนัก ก่อสร้างขึ้นในรัชสมัยพระเจ้าปราคัมมาพหุมหาราช เพื่อใช้ประดิษฐานพระพุทธรูปยืนขนาดใหญ่เรียกว่าพระอจนะ (AUKANA) ซึ่งสมัยสุโขทัยของบ้านเราก็นิยมสร้างโดยยังหลงเหลือให้คนไทยที่นับถือได้กราบไหว้บูชาจนถึงทุกวันนี้ ส่วนพระอจนะที่วิหารลังกา

ดิลกปัจจุบันยังเหลือเฉพาะองค์พระส่วนพระเศียรพังทะลายลงไปแล้ว แม้กระนั้นองค์พระส่วนที่เหลืออยู่ยังวัดส่วนสูงได้ถึงประมาณ 12.60 เมตร

ภาพที่ 29

วิหารลังกาคิลก

เริ่มสร้างสมัยพระเจ้าปراجกรมพาหุที่ 1

ภาพที่ 30

วิหารพระอนนะ

อยู่ภายในวิหารลังกาคิลก

พระพุทธรูปประดิษฐานอยู่ภายในอาคารซึ่งสร้างเป็นอาคาร 5 ชั้น !!! (ปัจจุบันเหลืออยู่ 3 ชั้นเศษ) ผนังภายในมีภาพผนังพุทธประวัติและนิทานชาดกต่างๆ ซึ่งปัจจุบันแทบไม่หลงเหลือให้ศึกษาได้แล้ว แต่ผนังด้านนอกทุกชั้นของอาคารตกแต่งด้วยลวดลายปูนปั้นเป็นรูปชุ้มประตูแบบต่างๆ ที่สวยงามแปลกตาน่าศึกษามาก นอกจากนี้ยังมีปูนปั้นเป็นรูปต่างๆ เช่นพระพรหมและปั้นรูปพันธุ์ไม้เลื้อย ดอกไม้ประเภทต่างๆ จำนวนมาก

19.00 น. คณะของพวกเราเดินทางออกจากเมืองโบราณ โปโลนนารูวะกลับไปพักค้างคืนที่โรงแรม KANDALAMA อีก 1 คืน

วันที่ 11 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. รับประทานอาหารเช้าแล้วพวกเราออกเดินทางกันต่อไป วันนี้พวกเราจะเดินทางไปยังเมืองแกนดิซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงของศรีลังกาอยู่ระยะหนึ่ง บนเส้นทางก่อนถึงเมือง แกนดิ พวกเรามีโอกาสแวะศึกษาโบราณวัตถุภายในถ้ำคัมบูลลา (DAMBULLA) ซึ่งเป็นถ้ำที่ตั้งอยู่ระหว่างเส้นทางจากเมืองโปโลนนารูวะที่จะล่องลงสู่ทิศใต้ไปยังเมืองแกนดิ ถ้ำคัมบูลลาตั้งอยู่บนภูเขาสูงประมาณ 1500 เมตรจากระดับพื้นถนน การขึ้นสู่ถ้ำต้องปีน

บันไดขึ้นไปนับพันขั้น ถ้ำคัมมูลาเป็นถ้ำที่เกิดจากการใช้ถ้ำตามธรรมชาติและการขุดเจาะเพิ่มเติมโดยฝีมือมนุษย์ทำเป็นศาสนสถานหรือเป็นถ้ำพระโดยการสร้างถ้ำพระที่ถ้ำคัมมูลาเริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกตั้งแต่สมัยวิญญามณี อภัย (VATTAGAMANI ABHAYA) พ.ศ. 440 กษัตริย์ผู้ปกครองเมืองอนูราชปุระ

ภาพที่ 31

ถ้ำคัมมูลา เป็นถ้ำที่เริ่มสร้างพระพุทธรูปไว้ภายในตั้งแต่พุทธศตวรรษที่ 5

พระองค์ทรงโปรดฯ ให้ตัดแปลงถ้ำเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปขึ้น โดยได้ตกแต่งผนังถ้ำและเพดานถ้ำด้วยการทาสีและเขียนภาพด้วยสีสดใสบนปูนเปียกและสร้างพระพุทธรูปภายในถ้ำมีพุทธลักษณะงดงาม มีพระพุทธรูปหลายองค์ที่มีพุทธลักษณะคล้ายพระพุทธรูปสมัยสุโขทัยบ้านเรา

ภาพที่ 32

พระพุทธรูปแบบต่างๆ และงานศิลปกรรมหลายแขนงภายในถ้ำคัมมูลา

การสร้างพระพุทธรูปภายในถ้ำคัมมูลารวมทั้งการบูรณะพุทธศิลป์รวมทั้งภาพเขียนภายในถ้ำได้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องในสมัยต่อๆ มา โดยบางครั้งได้มีการสร้างรูปเคารพในศาสนาพราหมณ์ซึ่งได้แก่ เทวรูปเอาไว้ด้วยแต่มีจำนวนน้อยคล้ายกับการจำลองรูปแบบเอาไว้เพื่อการศึกษาเสียมากกว่าที่จะสร้างไว้เพื่อเป็นเทวสถาน อย่างไรก็ตามปัจจุบันนอกจากจะมีผู้ดูแลถ้ำฝ่ายของชาวพุทธแล้ว ยังมีเทวสถานที่มีผู้ดูแลอยู่บริเวณหน้าถ้ำคัมมูลาด้วย (จำนวน 3 ถ้ำ) ที่พบเห็นในปัจจุบันนี้เป็นผลงานการบูรณะที่ได้ทำขึ้นในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 ตรงกับสมัยอยุธยาตอนปลาย - กรุงเทพฯ ยุคต้นของบ้านเมืองเราเอง โดยการบูรณะได้เน้นการรักษาของเก่าเอาไว้ทั้งวัสดุที่ใช้ซ่อมแซมเช่น สีและอุปกรณ์ในการซ่อมบำรุงต่างๆ รวมทั้งรูปแบบของโบราณวัตถุซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ พระพุทธรูปและรูปเคารพในศาสนาอื่นๆ

ต่อจากถ้ำคัมมูลาพวกเราก็ออกเดินทางล่องไปทางใต้เพื่อไปเมืองแกนต์ซึ่งอยู่ห่างไกลออกไปอีกประมาณ 90 กิโลเมตร เมืองแกนต์มีสภาพกว้างขวางใหญ่โตสมกับที่

เคยเป็นเมืองหลวงมาก่อน สภาพของตัวเมืองตั้งอยู่บนแนวเทือกเขาที่ทอดตัวตลอดแนวเหนือ – ใต้ของเกาะลังกามีแม่น้ำสายใหญ่ไหลผ่านตัวเมือง ระยะเวลาที่เราไปที่นั่นน้ำในแม่น้ำเต็มถึงริมฝั่งน้ำใสสะอาด มีถนนคนเดินเลียบริมฝั่งแม่น้ำโดยมีต้นไม้ขนาดใหญ่เป็นร่มเงาทอดตัวตลอดแนวลำน้ำ เมื่อพุดถึงต้นไม้พวกเราอมรับว่าศรีลังกาให้ความสำคัญต่อการรักษาต้นไม้ข้างถนนไว้ดีมากถนนสายต่างๆ ที่พวกเราผ่านไปแทบทุกแห่ง สองข้างทางมีต้นไม้ใหญ่ที่ลำต้นใหญ่มากๆ ขนาดคนโอบ 3 – 4 คนจึงจะโอบรอบขึ้นอยู่โดยทั่วไป นับเป็นสิ่งที่น่าชื่นชมเป็นอย่างมาก ถนนในเมืองแกนติทอดตัวไปตามพื้นที่สูงๆ ต่ำๆ โดยมีอาคารบ้านเรือนตั้งอยู่อย่างหนาตาบนพื้นที่เหล่านั้น ที่เมืองแกนติยังไม่มีตึกสูงดังเช่นตึกกรมในกรุงเทพฯ แต่ประการใด อย่างมากมีเพียงอาคารพาณิชย์หรือตึกสำนักงานสูงอย่างมาก 4 – 5 ชั้นก็นับว่าสูงมากและมีจำนวนน้อย

ภาพที่ 33

บรรยากาศภายในสวนพฤกษศาสตร์เมืองแกนติ

การทำศศึกษาในเมืองแกนติเริ่มจากพวกเราไปชมสวนพฤกษศาสตร์กลางเมืองซึ่งสร้างขึ้นในเนื้อที่หลายร้อยไร่ในสมัยอาณานิคม เพื่อให้มีต้นไม้จำนวนมากเป็นปอดของเมือง แต่โชคไม่ดีวันที่เราเข้าไปชมสวนพฤกษศาสตร์ฝนตกอย่างหนักจนต้องเปลี่ยนไปชมสถานที่อื่นๆ โดยได้ชมสวนที่มีการจัดวางผังแบบสวนพฤกษศาสตร์ที่แท้จริงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นเอง

ภาพที่ 34

พนักงานประ โคมดนตรีหน้าประตูหอพระเจี้ยวแก้ว เมืองแกนติ

ภาพที่ 35

พระเจี้ยวแก้ว เมืองแกนติ บรรจุอยู่ในสถูปทองคำ ประดับด้วยเครื่องทองรูปพรรณและอัญมณี

วันนี้ในตอนเย็นพวกเรามีโอกาสเข้าไปไหว้พระเจี๊วแก้วแห่งเมืองแกนคิที่วัดนาถเทวา (NATHA DEVALE) ซึ่งเป็นวัดใหญ่กลางเมืองวัดนี้สร้างในรัชสมัยพระเจ้านเรนทรสิงห์ (NARENDRASIMHA) พ.ศ. 2250 – 2282 ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่ 8 ที่ปกครองเมืองแกนคิในฐานะเป็นศูนย์กลางบ้านเมืองของศรีลังกา พระเจี๊วแก้วที่พวกเราเข้าไปไหว้นั้นประดิษฐานอยู่ในหอสูงซึ่งต้องเดินทางผ่านอาคารและห้องใหญ่น้อยเข้าไปหลายชั้นโดยพระเจี๊วแก้วถูกบรรจุไว้ในสถูปทองคำเป็นสถูปรูปโอคว่า มีคณะผู้ดูแลรักษาอย่างเข้มงวดอยู่หลายคน แต่พวกเราก็โชคดีที่ได้มีโอกาสได้ศึกษาค่อนข้างใกล้ชิดท่ามกลางเสียงปี่ กลองและเครื่องประโคมซึ่งดังเพรียกอยู่ตลอดจนหูเกือบอื้อไปทีเดียว นับเป็นโชคดีของพวกเราที่ได้พบเห็นและกราบ ไหว้สิ่งพิงเคารพสักการะ พร้อมทั้งได้พบเห็นและสัมผัสแบบอย่างธรรมเนียมโบราณในการเก็บรักษาและการประโคมดนตรีบูชาพระบรมธาตุในครั้งนี้

20.00 น. พวกเราเข้าพักโรงแรม EARL REGENCY ซึ่งตั้งอยู่บนเชิงเขาไม่ไกลจากตัวเมืองแกนคิมากนัก

วันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. ออกเดินทางจากโรงแรม EARL REGENCY เพื่อไปศึกษาสภาพวิถีชีวิต วัฒนธรรมและเศรษฐกิจ สังคมของศรีลังกาที่เมืองนูวารา เอลิยา (NUWARA ELIYA) ซึ่งตั้งอยู่บนเทือกเขากันดาโปลา (KANDAPOLA) การเดินทางในวันนี้พวกเราต้องพึ่งรถบัสไต่ระดับขึ้นไปบนภูเขาสูงลูกแล้วลูกเล่าโดยไต่ไปตามเส้นทางเล็กๆ รถยนต์เล็กกั้นค่อนข้างลำบาก ประกอบกับระยะที่พวกเราไปนั้นฝนเพิ่งตกไปใหม่ๆ ถนนจึงค่อนข้างลื่นและเส้นทางซึ่งคดเคี้ยวหักโค้งเหมือนข้อศอกคล้ายเส้นทางผ่านเขาพับผ้าของบ้านเรา (ซึ่งอยู่ระหว่างจังหวัดตรังและจังหวัดพัทลุง) เมื่อ 30 – 40 ปีที่ผ่านมา

ภาพที่ 36

น้ำตกสวยงามจำนวนมากพบได้ตามเส้นทางที่ขึ้นสู่ยอดเขากันดาโปลา เพื่อไปสู่เมืองนูวารา เอลิยาอันเป็นแหล่งปลูกชา

พวกเราไต่ระดับตั้งแต่เช้าจนถึงเป้าหมายที่ต้องการเอาจนบ่าย 2 โมงเศษๆ จึงขึ้นไปอยู่ที่ระดับความสูงประมาณ 6000 ฟุต (ประมาณ 1800 เมตร) เหนือระดับน้ำทะเล ในสภาพพื้นที่ดังกล่าวพวกเราพบกับอากาศหนาวเย็นคล้ายเมืองหนาวมีลมพัดแรงตลอดเวลา พืชพันธุ์ที่มีอยู่บนยอดเขามีพวกป่าสนเมืองหนาวและไร่ชาขนาดใหญ่มองสุด

ตากระจายตัวอยู่ทั่วไปทั้งภูเขาใหญ่น้อยลูกแล้วลูกเล่า จนทำให้เทือกเขาในแนวสันกลางของลังกาทองภาคใต้ดูเหมือนสนามหญ้าที่สวยงามตลอดจนสุดสายตาก็ไม่สิ้นสุด ตามหุบเขาจะมีการปลูกพืชเมืองหนาวอยู่เป็นแหล่งๆ โดยเฉพาะแหล่งที่มีชุมชนพืชผักที่ปลูกได้แก่ จำพวกแครอท บร็อคเคอรี่ บีทรูท ผักกาด คะน้า หอม กระเทียม เป็นต้น

ภาพที่ 37

ไร่ชาเขียวจิปกคลุมอยู่ทั่วภูเขาโดยมีการตัดแปลงโรงงานผลิตชาสำเร็จรูปแต่เดิมมาเป็นโรงแรมสำหรับท่องเที่ยวอยู่หลายแห่ง

ในส่วน of ไร่ชาซึ่งพวกเราต้องการมาศึกษาให้เห็นบรรยากาศของการปลูกชาและผลิตชาในเชิงอุตสาหกรรมจนกลายเป็นสินค้าออกสำคัญของศรีลังกานั้นเป็นพืชที่มีการเพาะปลูกประปรายตั้งแต่ที่ระดับความสูงประมาณ 1000 ฟุตเป็นต้นไปและไร่ชายังมีมากขึ้น สวยงามขึ้นเมื่อระดับความสูงยิ่งเพิ่มขึ้น (ระดับความสูงที่ปลูกชาได้ผลคือระดับความสูงตั้งแต่ 4000 ฟุตขึ้นไป)

การปลูกชาเพื่อการค้าในศรีลังกาเริ่มมาตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2400 โดยอังกฤษเป็นผู้ริเริ่มนำพันธุ์ชาจากจีนไปปลูกในพื้นที่สูงของศรีลังกาและอินเดีย โดยก่อนหน้านั้นอังกฤษได้ทำการเพาะปลูกพืชเกษตรสำคัญๆ เป็นเชิงพาณิชย์ในพื้นที่ประเทศศรีลังกาได้ผลมาแล้วคือ กาแฟ ชิงโคนาและมะพร้าว ประมาณ พ.ศ. 2420 มีพื้นที่ปลูกชาในศรีลังกาประมาณ 30,000 ไร่แต่อีกเพียงประมาณ 10 ปีต่อมาได้มีการขยายพื้นที่ปลูกชาออกไปถึงปีละประมาณ 50000 ไร่ !!! จนทำให้ผลผลิตจากชากลายเป็นรายได้หลักของศรีลังกาตั้งแต่ประมาณ พ.ศ. 2440 เป็นต้นมา ผู้ที่ลงทุนทำไร่ชาและผลิตชาศรีลังกาออกจำหน่ายแข่งขันกับชาจากจีนและอินเดียจนเป็นผลสำเร็จแทบทั้งหมดเป็นนักลงทุนจากประเทศอังกฤษ ซึ่งเป็นเจ้าของไร่ชาขนาดใหญ่ กินพื้นที่นับหมื่นไร่บนพื้นที่ภูเขาทั่วภาคกลางตอนใต้ของศรีลังกาดังภาพที่พวกเราได้เห็นตามสองฟากถนนที่รถวิ่งไปบนภูเขาจะมีชื่อของเจ้าของไร่เขียนปักบอกอาณาเขตและความเป็นเจ้าของเอาไว้เกือบตลอดทางนับได้หลายสิบชื่อ หลายชื่อก็คุ้นๆ ตาเพราะเกี่ยวข้องกับเรื่องราวในประวัติศาสตร์อินเดีย ประวัติศาสตร์ศรีลังกาและได้กลายมาเป็นชื่อเจ้าของไร่ชาเช่น JAME R. LOMGDEN, ARTHUR E. HAVELOCK, J. W. RIDGEWAY, H. ARTHUR BLAKE, H. E. McCALLUM, W. H. MANNING, HUGH CLIFFORD เป็นต้น

ภาพที่ 38

ป้ายบอกอาณาเขตของไร่ชาและบอกชื่อ
พร้อมทั้งตราของเจ้าของกิจการ ซึ่งส่วนใหญ่
เป็นชาวอังกฤษ

การทำอุตสาหกรรมเกษตรบนภูเขาอย่างเช่น การทำไร่ชาดังที่พวกเราได้ไปศึกษาครั้งนี้เห็นได้ว่าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นกับพื้นที่ภูเขาทางภาคกลางตอนใต้ของศรีลังกาจากสภาพดั้งเดิมคือ พื้นที่ป่าไม้เมืองร้อนเขตร้อนชื้นที่สมบูรณ์แบบกลายมาเป็นพื้นที่ภูเขาหัวโล้นมองไปสุดสายตาเห็นแต่ภูเขาที่เต็มไปด้วยไร่ชาปลูกแล้วปลูกเล่าตลอดระยะทางที่เราปั่นขึ้นไปคิดเป็นระยะทางตามถนนบนภูเขาประมาณ 90 กิโลเมตร โดยใช้เวลานั่งรถยนต์ขึ้นไปประมาณ 5 ชั่วโมง การเปลี่ยนแปลงจากสภาพป่าดิบดั้งเดิมประการต่อมา คือ มีความจำเป็นต้องตัดถนนเพื่อการสัญจรขึ้นลงจากไร่ชา โรงงานผลิตชาสำเร็จรูปแบบศรีลังกา ไปสู่ชุมชนชนบนพื้นราบข้างล่างโดยตลอดเส้นทางถนนสายขึ้น – ลงภูเขามีชุมชนก่อตั้งอยู่เป็นระยะๆ ซึ่งจะสัมพันธ์กับที่ตั้งของโรงงานผลิตชาสำเร็จรูปของไร่ชาขนาดใหญ่ๆ ของชาวตะวันตก ผู้คนในชุมชนบนภูเขาที่เกี่ยวข้องกับไร่ชานั้นมี 2 จำพวก พวกแรกเป็นเจ้าของกิจการบ้านเรือนอยู่ตามชุมชนริมทางขึ้นภูเขาเท่าที่สังเกตดูด้วยสายตาพบว่าอาคารบ้านเรือนริมทางดังกล่าวมีมานานมากเข้าใจว่าบางแห่งอาจจะได้เรียกยุคสมัยแห่งการเริ่มกิจการปลูกชาเมื่อพุทธศตวรรษที่ 25 โฉนทีเดียวอีกพวกหนึ่งเป็นผู้คนซึ่งอยู่อาศัยตามไร่ชาของนายทุน โดยมักจะมีถิ่นที่พักอาศัยบริเวณไม่ไกลจากโรงงานผลิตชาสำเร็จรูปมากนักเท่าที่สอบถามจากคนงานไร่ชาจากสถานที่ที่พวกเราไปพักค้างคืนได้ทราบว่าเจ้าของไร่ชาบางไร่ปลูกอาคารสำหรับให้คนงานไร่หรือลูกไร่ของตนพักอาศัยแบบให้เปล่า เหตุผลสำคัญประการหนึ่งที่ไร่ชาแต่ละแห่งจำเป็นต้องบริหารให้ได้คือ ต้องมีคนงานพอเพียงแก่การทำงานในไร่ชาและโรงงานผลิตชาซึ่งแต่ละไร่มีปัญหาเรื่องขาดแคลนแรงงานอยู่เสมอ โดยเฉพาะในช่วงที่ต้องการขยายการผลิต เนื่องจากราคาในตลาดโลกมีราคาดี สำหรับคนงานที่ทำงานในไร่ชาและในการผลิตอื่นๆ เช่นกาแฟ มะพร้าว ชิงโคนาและยางพารานั้นนายทุนอังกฤษมักจะจ้างคนจากอินเดียโดยเฉพาะพวกทมิฬเข้าไปทำงาน โดยคนงานทมิฬต่างด้าว ซึ่งถูกนำเข้าไปจากอินเดียได้นั้นมีจำนวนถึงประมาณ 500,000 คนอยู่แล้วตั้งแต่ช่วงต้นสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา

19.00 น. พวกเราเข้าพักค้างคืนที่โรงแรม ชื่อ THE TEA FACTORY ซึ่งตั้งอยู่กลางไร่ชาขนาดใหญ่มีชุมชนชาวทมิฬซึ่งเป็นคนงานของไร่ชา ตั้งอยู่บริเวณหุบเขาทางตอนล่างของ

โรงแรมและโรงงานแห่งนี้ พวกทมิฬได้สร้างเทวาลัยขึ้นเพื่อเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของตน นับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการปลูกฝังอารยธรรมจากอินเดียได้ลงบนที่ราบสูงของศรีลังกาได้แหล่งหนึ่งเหมือนกัน

วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. พวกเราออกจากโรงแรม THE TEA FACTORY และเดินทางลงจากยอดเขาเพื่อ เดินทางต่อไปยังเมืองโคลัมโบ (COLOMBO) ซึ่งอยู่ห่างกันเป็นระยะทางประมาณ 180 กิโลเมตร แต่เส้นทางเป็นเทือกเขาสูง ถนนแคบรถไม่สามารถทำความเร็วได้เท่าที่ควรจะเป็น ดังนั้นกว่าที่รถของคณะของเราจะเดินทางถึงเมืองโคลัมโบจึงต้องใช้เวลาราว 5 ชั่วโมง

ภาพที่ 39

พุทธลักษณะที่งดงามเป็นอย่างยิ่งของพระพุทธรูปปางสมาธิภายในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศรีลังกา

ภาพที่ 40

ศิลปะการแสดงวัฒนธรรมพื้นเมืองของศรีลังกาที่มีจังหวะลีลาสนุกเร้าใจ

13.00 น. เดินทางถึง โคลัมโบ รับประทานอาหารกลางวันแล้วเดินทางไปศึกษาศิลปวัตถุในพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ศรีลังกา

16.00 น. ศึกษาสภาพสังคม เศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม ภายในเมืองโคลัมโบ

20.00 น. เข้าพักค้างคืนที่โรงแรม HILTON COLOMBO

วันที่ 14 มิถุนายน พ.ศ. 2547

8.00 น. เดินทางจากโรงแรมไปสนามบินแห่งชาติศรีลังกา

10.30 น. ออกเดินทางกลับสู่ประเทศไทยโดยสายการบิน SRI LANKAN AIRLINE

14.00 น. เดินทางถึงสนามบินดอนเมืองท่าเอกสารกลับเข้าเมือง

15.00 น. เดินทางออกจากสนามบินดอนเมืองไป มศว ประสานมิตร

16.30 น. เดินทางถึง มศว ประสานมิตร โดยสวัสดิภาพ สิ้นสุดการเดินทาง

หมายเหตุ : มีรายละเอียดการเดินทางพร้อมการบรรยายบรรยายอยู่ใน VCD จำนวน 5 แผ่น

บรรณานุกรม

David Athukorala, Polonnaruwa, Colombo, 2002.

Jagath Dheersekera, Buduruvagala : The Mahayana Shrine, Explore Sri Lanka, May 2004.

K.M. De Silva, A History of Srilanka, Colombo, 2003.

Senake Bandaranayake, Sigiriya, Colombo, 2004.

V.K. Jayawardena, The Rise of the Labour Movement in Ceylon, Durham, N.C., 1972.

W.M. Sirisena, Srilanka and South – East Asia, Leiden, 1978.